

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב')

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

עליך לענות על ארבע שאלות.

מבין השאלות שבחרת לענות עליהן, לפחות שתי שאלות חייבות לכלול קטע מקור.

פרק ראשון	–	(25x1)	–	25 נקודות
פרק שני	–	(25x1)	–	25 נקודות
פרק שלישי	–	(25x1)	–	25 נקודות
פרק רביעי	–	(25x1)	–	<u>25 נקודות</u>
סה"כ	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. המלצה לחלוקת זמן: כ-25 דקות לכל שאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייפ (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

בשאלון זה ארבעה פרקים. עליך לענות על שאלה אחת מכל פרק, מביניהן לפחות שתי שאלות הכוללות קטע מקור.

נושא א – טוטליטריות, נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק ראשון (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-3 (25 נקודות).

שיום לב: אם בחרת בפרק זה בשאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב עליה באמצעות העתקת משפטים מן הקטע. תוכל להביא ציטוט בק כדי לבסס את דבריך.

1. קטע מקור – המשטר הטוטליטרי בברית-המועצות

א. "בשנות הטרור ידעה הדירה הזאת שלוש עזיבות. תחילה לקחו משם את בונה המטוסים ומשפחתו. השמועות בחצר טענו שהעורך שלו הלשין עליו כדי לזכות במשרתו ובדירה הזאת. הוא השתכן בה עם משפחתו... שישה חודשים לאחר מכן, בלילה שבו הגיע תורם, שמעו את צווחתה של בתם הדורשת במפגיע, עדיין ישנה למחצה, את הבובה האהובה עליה, שבבהילות המאסר איש לא חשב ליטול אותה. שבוע מאוחר יותר עבר לגור שם האיש ההוא שלבש מדים של ביטחון המדינה. כשחלף על פני השכנים במדרגות נהג להיעצר, לבחון אותם בארשת בוטה... לקראת סוף 1938, התרוקנה הדירה שוב."

(א' מאקין, מנגינת החיים, כתר, 2002, עמ' 38-39)

מה הם ביטויי הטרור המתוארים בקטע? הסבר מדוע שלטון טוטליטרי משתמש בטרור. (12 נקודות)

ב. הצג שני מאפיינים נוספים (מלבד טרור) של משטר טוטליטרי, והדגם כיצד כל אחד ממאפיינים אלה בא לידי ביטוי במשטר בברית-המועצות. (13 נקודות)

2. העמדה של הנהגת יהודי גרמניה, ועידת אוויאן

א. הסבר את העמדה של הנהגת יהודי גרמניה, מעליית הנאצים לשלטון עד "ליל הבדולח", כלפי הגירת יהודים וכלפי המשך חיים יהודיים בגרמניה. הצג את הפעולות שנקטה ההנהגה בסוגיות אלה. (15 נקודות)

ב. מדוע כינס הנשיא רוזוולט את ועידת אוויאן (יולי 1938)? הצג שני טיעונים של נציגי מדינות שהשתתפו בוועידה, בנוגע לקליטת פליטים יהודים במדינותיהם. (10 נקודות)

3. תוקפנות ופיוס

א. משנת 1938 חלה הקצנה במדיניות החוץ של גרמניה. ציין שני צעדים המבטאים הקצנה זו, והסבר במה כל אחד מהצעדים שצינת חיזק את גרמניה לקראת המלחמה. (12 נקודות)

ב. מהי מדיניות הפיוס? הסבר מדוע נקטה אנגליה מדיניות זו. (13 נקודות)

פרק שני (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 4-6 (25 נקודות).

שים לב: אם בחרת בפרק זה בשאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב עליה באמצעות העתקת משפטים מן הקטע. תוכל להביא ציטוט רק כדי לבסס את דבריך.

4. קטע מקור – "מבצע ברברוסה" – הפלישה לברית-המועצות, ועידת ואנזה

- א.** הסבר כיצד השפיעה פלישת גרמניה לברית-המועצות על מהלך המלחמה, ומדוע בעקבות פלישה זו התחיל רצח המוני של היהודים באזורים שנכבשו. (15 נקודות)
- ב.** עיין בטבלה שלפניך, הלקוחה מפרוטוקול ועידת ואנזה. הסבר כיצד הטבלה מבטאת את הטוטליות של "הפתרון הסופי". (10 נקודות)

מספר היהודים	הארץ
131,800	הרייך הישן
43,700	אוסטמארק
420,000	השטחים במזרח
2,284,000	הגנרל גוברמן
400,000	ביאליסטוק
74,200	הפרוטקטורט בוחמיה ומורביה
	אסטוניה – חופשית מיהודים
3,500	לטביה
34,000	ליטא
43,000	בלגיה
5,600	דנמרק
165,000	צרפת/השטח הכבוש
700,000	צרפת/השטח הבלתי כבוש
69,600	יוון
160,800	הולנד
1,300	נורווגיה
48,000	בולגריה
330,000	אנגליה
2,300	פינלנד
4,000	אירלנד
58,000	איטליה/כולל סרדיניה
200	אלבניה
40,000	קראטיה
3,000	פורטוגל
342,000	רומניה/כולל בסרביה
8,000	שוודיה
18,000	שווייץ
10,000	סרביה
88,000	סלובקיה
6,000	ספרד
55,500	טורקיה/החלק האירופי
742,800	הונגריה
5,000,000	ברית-המועצות
2,994,684	אוקראינה
446,484	בִּלְרוּסְיָה/לא כולל ביאליסטוק
11,000,000	סך הכול יותר מ-

/המשך בעמוד 5/

5. תוניסיה בימי הכיבוש הנאצי (נובמבר 1942 עד מאי 1943)

א. מה הייתה מטרת הנאצים בכיבוש תוניסיה?

הצג שלושה צעדים שנקטו הנאצים נגד היהודים בתוניסיה בזמן הכיבוש הנאצי.
(12 נקודות)

ב. האם קורות יהודי תוניסיה בששת החודשים של הכיבוש הנאצי הם חלק משואת העם היהודי? נמק את תשובתך. (13 נקודות)

6. קטע מקור – המרד בגטאות

לפניך שני קטעים מטעם ארגוני המחתרת שפעלו בגטו ורשה.

א. מדבריו של סגנו של פאול פרנקל, מפקד הארגון הצבאי היהודי (אצ"ל):

"כולנו ניהרג כאן, אהדים בקרב, אוחזים בנשק, ואחרים כקרבנות שווא... אולי בבוא היום, לאחר שנים רבות, כשייכתבו תולדות המלחמה בכובש הנאצי, יזכרו גם אותנו – ומי יודע, נהיה כיהודה הקטנה שלחמה ברומא הגדולה, סמל לרוח האדם שאין לדכאה, אשר לבה הוא המאבק למען החירות, למען הזכות לחיים ולקיום".

(מצוטט אצל מ' ארנס, הארץ, 2/2/2010)

על פי הקטע, מדוע יש לצאת למרד?

על פי מה שלמדת, הסבר את השיקולים נגד יציאה למרד בגטאות.
(12 נקודות)

ב. מתוך כרוז של הארגון היהודי הלוחם (אי"ל):

"בשביעות האחרונים הפיצו אנשים מסוימים ידיעות על מכתבים שבאו כאילו מן היהודים, שהובלו מוורשה ונמצאים כביכול במחנות עבודה. אל תאמינו למעשיות אלה, ואל תסייעו למשתפי הפעולה.

אנשי הגסטאפו הנפשעים יבואו על עונשם. המוני העם היהודים, השעה קרבה. חייבים אתם להיות נכונים להתנגד. לא למסור עצמכם לשחיטה ככבשים. אפילו יהודי אחד אל ילך אל הקרון. אנשים שאין להם יכולת להתנגד באופן אקטיבי, יתנגדו התנגדות פסיבית, כלומר יתחבאו. סמנתנו חייבת להיות עתה: יהיו הכול נכונים למות כבני אדם!"

(מעובד על פי הארכיון ההיסטורי היהודי בווארשה, ABII/333)

על פי הקטע, מה היו הדרישות של מחברי הכרוז מהתושבים שנשארו בגטו ורשה?
הסבר את הייחוד של מרד גטו ורשה לעומת המרידות בגטאות אחרים.
(13 נקודות)

נושא ב – בונים את מדינת ישראל במזרח התיכון

פרק שלישי (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-9 (25 נקודות).

שים לב: אם בחרת בפרק זה בשאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב עליה באמצעות העתקות משפטים מן הקטע. תוכל להביא ציטוט רק כדי לבסס את דבריך.

7. עמדות כלפי היהודים העקורים באירופה וכלפי היישוב הציוני בארץ-ישראל
- א. הצג את עמדת ארצות-הברית ואת עמדת בריטניה בנוגע לפתרון בעיית העקורים היהודים באירופה.
הסבר את השיקולים שהנחו אחת ממדינות אלה בקביעת עמדתה. (15 נקודות)
- ב. הסבר מה גרם להגברת המעורבות של יהודי ארצות-הברית במצב של היהודים העקורים באירופה ובמצב של היישוב היהודי בארץ-ישראל, לאחר מלחמת העולם השנייה. הבא שלוש דוגמאות הממחישות מעורבות זאת. (10 נקודות)
8. קטע מקור – המאבק בבריטים
- א. לפניך דברים שנשא בן-גוריון בנאום תשובה לבויון, שר החוץ של בריטניה. "העם היהודי ידחה ללא פשרה וללא סייג כל מדיניות המכוונת לחסל את קיומנו הלאומי, לפזרנו עוד יותר בגולה ולשלול מעמנו את תקוותו וזכותו למולדת ולעצמאות... אין אנו, יהודי ארץ-ישראל, רוצים להיהרג, אנו רוצים להיות...! אולם גם לנו, כמו לאנגלים, יש משהו שהוא יקר לנו מהחיים. ואני רוצה להגיד לבויון ולחבריו שאנו מוכנים להיהרג ולא נוותר על שלושה דברים: על חירות העלייה היהודית, על זכותנו לבנות שממות מולדתנו, על עצמאותו המדינית של עמנו בארצו".
(ד' בן-גוריון, במערכה, ה', מפלגת פועלי ארץ-ישראל, תשי"ח, עמ' 32)
- הסבר את העמדה של בן-גוריון, המוצגת בקטע, כלפי מדיניות בריטניה בארץ-ישראל. הצג את הפעילות של היישוב בשנים 1945-1947 בשניים מהתחומים שאין לוותר עליהם, לדברי בן-גוריון. (15 נקודות)
- ב. הסבר את ההבדלים בין שתי דרכי המאבק נגד הבריטים: "מאבק צמוד", "מאבק רצוף". (10 נקודות)
9. מלחמת העצמאות – חלק א' והכרזת המדינה
- א. מהי תכנית ד', ולאילו קשיים היא ניסתה לתת מענה? (12 נקודות)
- ב. במנהלת העם התנהל ויכוח אם להכריז על הקמת המדינה בה' באייר תשי"ח. הסבר שני טיעונים בעד מועד ההכרזה, ושני טיעונים נגד מועד זה. (13 נקודות)
- /המשך בעמוד 7/

פרק רביעי (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 10-12 (25 נקודות).

שים לב: אם בחרת בפרק זה בשאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב עליה באמצעות העתקת משפטים מן הקטע. תוכל להביא ציטוט רק כדי לבסס את דבריך.

10. קטע מקור – מלחמת ששת הימים

א. "ישראל פיתחה כמה 'קווים אדומים' שהפרתם על ידי האויב נחשבה גורם המצדיק הנחתת מכה מקדימה או אף מונעת. בסוף חודש מאי 1967 הצה נאצר כמה מהקווים האדומים. יותר מכול הכבידו על ישראל ריכוזי הכוחות המצריים בקדמת סיני. בשל מהלך זה, מעבר הכוחות המצריים מהיערכות הגנתית למתקפה עלול היה להיות קצר, וישראל לא יכלה להרשות לעצמה שלא לרכוז בדרום הארץ ובנגב מאות טנקים... וגיוס מילואים כמעט מלא. גם לממשלה היה ברור שהמשק הישראלי לא יעמוד במעמסת גיוס מתמשך בהיקף כה נרחב לאורך זמן."

(מעובד על פי מ' בראון, בתוך: א' שפירא (עורכת), **עצמאות 50 השנים הראשונות**, מרכז זלמן שזר, 1998, עמ' 337)

על פי הקטע ועל פי מה שלמדת, הסבר מדוע החליטה ממשלת ישראל לפתוח במלחמה בחזית הדרום ביוני 1967. (10 נקודות)

ב. הסבר את ההשפעות של מלחמת ששת הימים על החברה והכלכלה במדינת ישראל. (15 נקודות)

11. מלחמת יום הכיפורים

א. מדינת ישראל הופתעה כשפרצה מלחמת יום הכיפורים.

הסבר את הסיבות להפתעה זו. (10 נקודות)

ב. הסבר שלוש השפעות של מלחמה זו על מדינת ישראל בתחומים שונים. (15 נקודות)

12. עלייה וקליטה בעשורים האחרונים של המאה ה-20

בשלושת העשורים האחרונים של המאה ה-20 היו שלושה גלי עלייה למדינת ישראל: יהודי ברית המועצות, יהודי חבר המדינות, יהודי אתיופיה.

א. בחר באחד מגלי העלייה האלה. הסבר מה גרם לעלייה זו, והצג את הקשיים של העולים עד עלייתם לארץ אין בתהליך הקליטה בה. (13 נקודות)

ב. הצג את מדיניות הקליטה של מדינת ישראל בשלושת העשורים האחרונים של המאה ה-20, והסבר במה היא מבטאת את המעבר מ"כור ההיתוך" לחברה רב-תרבותית. (12 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך